

TRIBUNA

JORDI VILA
I CARRERAS

Escriptor

MENJAT PELS LLOPS

Mai m'hauria atrevit a escriure el que relataré a continuació, si no fos perquè va ser estrictament verídica, només conegut per transmissió oral i, és clar, en cas de no fer-ho ara, es perdria per sempre.

Els fets podem datar-los, ja avançat el segle XIX, a can Nou de Bassegoda. La meua àvia Dolors, a qui deïem Baba, n'era la pubilla. Aquells masos de muntanya –i ara gairebé igual–, estaven molt aïllats de qualsevol nucli urbà i, també, els uns dels altres. Per aquest motiu, calia que fossin molt grans i amb molta gent per ser autosuficients: fer-se el pa, les botifarres, el formatge, recol·lectar la mel, elaborar sabó i tota classe d'arranjaments. Era ben normal que entre els amos, la família, els jornalers, els pastors i les minyones, hi visquessin entre dotze i quinze persones.

«Els fets podem datar-los ja avançat el segle XIX a can Nou de Bassegoda. La meua àvia Dolors, a qui deïem Baba, n'era la pubilla»

Durant les vesprades crues de l'hivern, la vida transcorria al voltant de la llar, asseguts en un parell d'escons i la mainada en cadires baixes.

Quan jo era criatura, tot i viure a Castelló d'Empúries, la situació s'assemblava pel que feia a les vetllades nocturnes, si bé el foc era un escalfapanxes i, a diferència del mas que anava amb quinqués, i també perquè eren uns altres temps, nosaltres teníem llum elèctric. Després de resar el rosari, la Baba ens explicava històries i facècies que ella havia escoltat dels seus pares i avis, quan era una nena: "A vols de 1874, va arribar al mas un escamot de carlins, mal forjats, bruts i, alguns, força torrats. Bé, més que carlins eren trabucaires, desertors, rebuig de l'exèrcit carlí, però això sí, carregats de medalles i emblemes com si fossin generals. Aquests malfactors penjaren l'avi al fúnebre, varen descalçar-lo i li cremaren els peus fins a fer-li embutllifar la pell. Després de molts gemecs i súpliques, aconseguiren que els digués on tenia els diners: "No em doneu més turment, si us plau –va dir-los–, hi ha quatre bossetes d'unces d'or amagades en un

secret de la calaixera, la meua jove us les donarà". Fins aquí res d'extraordinari.

El pobre vell havia cedit, però sempre més va tenir mal als peus. Malgrat tot, aquell martiri no va pas ser en va, perquè a la quadra, enterrada, hi havia tota una olla d'unces d'or. La socarrimada havia fet més creïble la seva confessió, però, és clar, el cost va ser massa alt".

D'històries com aquesta que visqueren els meus avantpassats, va haver-n'hi una molt dramàtica. L'hivern del 1869 que va ser molt cru, i va nevar repetides vegades, va deixar tots els camins impracticables i el mas més aïllat que mai, amb temperatures de catorze graus sota zero. "El meu pare, en Ventura Quera –va continuar explicant-nos la Baba–, aquella nit, com tantes altres, era vora el foc on també hi havia el pastor, en Gasparic. La conversa no anava per bon camí perquè ja feia estona que aquest tenia una idea fixa, i maldava que volia anar a l'Orri, un mas on vivia un seu amic. El meu pare va advertir-lo que el seu testament era molt perillós: "Això és una ximpleria, Gasparic –va dir-li–, tot és ple de neu i els llops estan afamats, folls de gana, creu-me, no surtis de casa". "Res de res, senyor Ventura, això dels llops ara ja no fan por. Des que han sortit aquestes escopetes franceses de fuixé (*lefauheux*) de retrocàrrega ràpida, ja poden venir tants llops com vulguin".

Can Nou amb el puig de Bassegoda al fons. JORDI VILA

El cas és que amb més valentia que seny, amb la flamant escopeta de dos canons i una canana plena de cartutxos, va acomiadar-se, i sortint amb la fosca ja molt avançada, s'encaminà cap a l'Orri.

Encara no havien passat deu minuts, varen sentir un tret que, amb un esgarrafós presagi, va retrunyir a les cingleres del congost que hi havia a prop del mas, i al cap de poc un altre, després només silenci, un silenci tens i preocupant, atès que sabien que els llops atacaven en bandades. El pare va fer el senyal

de la creu i va dir-los a tots: "Ja no en sentirem cap més de tret, a en Gasparic l'han mort els llops, au, resem un parenostre".

L'endemà, el pare i els mossos varen sortir a buscar el pastor i trobaren les restes vora del camí de Lliurona, al sud de can Nou, però sols hi havia part dels peus dins dels esclaps, l'escopeta, un esquinçall de roba ensangonada i, un xic més enllà, un llop mort d'un tret al cap i gairebé esbudellat, ben segur obra dels corbs, ja que també se li havien menjat els ulls".

TRIBUNA

JOSEP MARIA
BENEJAM
BOHIGAS

Impressor jubilat

LA LLIBERTAT PRIMER TOCA ALS POBLES IBÈRICS

Dellibres de capçalera, jo no en tinc. Quan em poso al llit sóc com una nina d'aquelles que quan s'estiren se'ls tanquen els ulls, però n'hi ha uns quants que sempre tinc a l'abast, un és la Bíblia i altres la *Matemàtica de la Història* d'Alexandre Deulofeu.

Vaig conèixer el Sr. Deulofeu l'any 1967, fent de linotipista a Can Trayter. Durant anys li vaig compondre, corregir, etc., els vuit primers volums de la seva obra cabdal, a part

d'altres relacionades amb l'art romànic, els dos volums de les seves memòries, i la que era un resum de la *Matemàtica*, de cobertes blaves i amb el dipòsit legal de l'any 1967.

En aquesta darrera obra, i també en altres, es pot veure la precària situació de la nostra llengua. Per una banda, jo acabava de sortir als tretze anys i mig de les escoles nacionals, on el meu únic contacte amb el català escrit eren els llibres d'escola del meu pare d'abans de la guerra, i la col·lecció de cromos de la *Història de Catalunya* de la xocolata Juncosa, amb un català força arcaic, i les primeres lliçons que aprenia amb la Maria Verdaguer i l'Ernest Fortiana a La Cate. Per l'altre costat, el senyor Deulofeu, interessat, sobretot, en fer entendre la seva idea, per damunt de la sintaxi i l'ortografia: "Voleu dir que s'hi fixen?", deia quan li suggeria quelcom relacionat amb això.

Amb tot aquest llarg introït vull dir que conec una mica la teoria de la *Matemàtica de la Història* del meu admirat, per això i per tota la seva activitat cívica i política, del Sr. Deulofeu.

«El procés esdevingut a Escòcia aquestes darreres setmanes, segons la meua modesta opinió, posen de manifest la validesa d'aquesta teoria de Deulofeu»

Entro ja en el tema que volia desenvolupar relacionat amb la situació del nostre país i dels darrers esdeveniments a Escòcia, situats dins l'esmentada *Matemàtica de la Història*. Segons Alexandre Deulofeu, els imperis tenen una mitjana de vida d'uns 550 anys, repartits en un primer procés agressiu en fase federal, una depressió, un segon procés agressiu i plenitud en fase unitària i tot seguit decadència i desaparició.

El procés esdevingut a Escòcia aquestes darreres setmanes, segons la meua modesta opinió, posen de manifest la validesa d'aquesta teoria. L'imperi britànic comença el seu primer procés agressiu en fase federal el 1607, o sigui, uns quants anys després que l'imperi francès i uns 130 anys després que l'imperi espanyol.

Això vol dir que tot just ara ha

començat la seva decadència i desaparició. Vindran temps on els pobles que conformen l'antic imperi aniran assolint diferents graus d'emancipació, sovint, dues passes endavant i una enrere.

És per això que Escòcia no podia assolir la independència en aquest intent, però malgrat tot aconseguirà algun avantatge que fins ara no tenia.

L'imperi espanyol, molt més antic, es troba en una situació totalment diferent, s'ha d'acabar de fragmentar cap als anys 2025-30, igual que el portuguès.

Diu Alexandre Deulofeu: "Cal que tots plegats ens adonem del que ens assenyala la Llei de la Història. Els darrers governants del poder centralitzat haurien d'ésser els primers a facilitar aquesta descentralització, no pas d'una manera gradual, sinó total. És a dir, la posició del govern espanyol hauria d'ésser de dir als pobles hispànics que elegeixin el Govern que desitgin començant per donar la plena independència als pobles hispànics que la vulguin".

Tot això escrit a màquina fa mol-

tes dècades en uns papers primis i esgrogueïts, ho veig com una sensència, com quan també en uns fulls semblants diu: "Alemanya es troba en plena recuperació i continuarà el seu procés ascendent del qual l'aspecte polític més important serà la reunificació de les dues alemanyes, fet que ocurrirà als voltants de l'any dos mil, alhora que es desintegrarà la URSS...", després de l'enfonsada del règim soviètic, es desintegrarà en un mosaic de pobles eslaus independents, en un règim feudal-sacerdotal, en el qual constituirà aquesta aristocràcia la minoria del partit comunista".

Deulofeu *dirixit*.
Amb tot això vull dir, resumint, que els qui desitgem tenir una pàtria sencera no hem de defallir, perquè tenim el vent de la història a favor nostre, i malgrat els entrebancs, interns i externs que pugui haver-hi, ja sigui per les amenaces i el joc brut dels poders fàctics o econòmics exteriors, o per la incompetència i egoisme dels nostres dirigents, només poden fer que retardar allò que ja està escrit a les estrelles.

www.emporda.info/cada setmana un capítol nou

«La casa de les dunes» de M. Àngels Bosch - Capítol XXXIV

El relotge de la sala va tocar quatre campanades en el precís moment que Mateu feia un truc a la porta de La Vinya. Angèlica sentí les passes que s'acostaven...
Continua a emporda.info

Ens han escrit...
direccio@emporda.info

HAN COMENÇAT A ENTENDRE-HO

JOAN SELS I JOU
FIGUERES

▶ En un article meu, d'agost del 2013, i en aquest Setmanari, comentava com estaven en mal estat molts carrers i voreres a la nostra ciutat, principalment els de l'extraradi. Deia que

eren petits desperfectes, aquí o allà, i que una sola persona, amb un grapat d'obra i poques coses més ho podria anar arrançant. El meu avi sempre em deia "de gra en gra, s'omple el graner" i "de mica en mica s'omple la pica". M'ha satisfet, i vull felicitar l'Ajuntament, perquè he vist que ha començat a posar fil a l'agulla adobant la vorera del costat esquerre del carrer Empordà (Ctra. d'Olot) la qual dona sota la fàbrica de suro. Allí hi havia un munt de rajoles aixecades amb perill de prendre mal. Però, nois, no

s'arriba mai a la perfecció. Qui ho va fer, o qui ho va ordenar, no va tenir en compte que una mica més amunt encara hi ha dos trams malmesos, davant dels números 42-44-46. Ja que hi estaven posats, què costava acabar tota la vorera? Bé, felicitats. Això és exactament el que s'hauria d'anar fent, ja que, si us hi fixeu, moltes voreres estan trencades o bé soltes: quan les trepitges fa la sensació que toques un piano i, quan plou, t'esquitxen els baixos dels pantalons i queden fets una merda.